

COMPETENȚA INSTANȚEI DE EXECUTARE ÎNTRE SCHIMBARE DE PARADIGMĂ, CLARIFICARE SAU CONFUZIE*

Prof. univ. dr. Evelina OPRINA**

Abstract: We believe that the new legislative solution that allows the choice of the competent enforcement court based on art. 112 of the Civil Procedure Code is not only uninspired, but also susceptible to censure through constitutional litigation. The chosen legislative solution is vulnerable from the perspective of introducing a differentiation of the legal regime of the rules of territorial jurisdiction depending on the will of one of the parties, since enforcement actions exercised separately by the creditor against each individual debtor may attract the powers of different enforcement courts. The specificity of the legal relationship that generated the litigation ceased with the issuance of the writ of execution, in which case, in principle, the obligations of each particular debtor are individual and the execution procedure must be carried out in the same way. The uniqueness of the enforcement court presupposes that the same court is the one that resolves all the procedural incidents arising during the execution triggered in order to satisfy a single claim.

Keywords: extension of jurisdiction; enforcement court; availability; uniqueness; obligation; incident.

Introducere

Problematika competenței instanței de executare a cunoscut numeroase frământări, căutări și modificări în decursul ultimilor zece ani marcați recent în spațiul juridic românesc (15 februarie 2023) ca perioadă de activitate a noului Cod de procedură civilă.

În studiul de față ne propunem ca, după o incursiune istorică în evoluția normativă și jurisprudențială obligatorie cu privire la chestiunea în discuție, să analizăm cele

* Acest studiu a fost prezentat la sesiunea anuală de comunicări științifice „Dreptul și societatea în tranziție”, organizată de Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române, din 20–21 aprilie 2023.

** Facultatea de Științe Juridice și Administrative a Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”; evelinaoprina@yahoo.com

mai recente intervenții în materia competenței instanței de executare, cu evocarea consecințelor practice pe care acestea le generează.

1. Scurtă privire istorică aplicată

În reglementarea inițială a Codului de procedură civilă, conform art. 650 alin. (1) în forma *illo tempore*, instanța de executare era *judecătoria în circumscripția căreia se afla sediul biroului executorului judecătoresc care făcea executarea*.

Acest text de lege a fost criticat pe calea excepției de neconstituționalitate, susținându-se, în esență, că dispozițiile legale criticate sunt neconstituționale, întrucât stabileau un criteriu subiectiv atunci când se decidea cu privire la competența teritorială a instanțelor judecătorești să soluționeze contestațiile la executare în materie civilă. În consecință, prin Decizia nr. 348 din 17 iunie 2014¹, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 650 alin. (1) Cod procedură civilă, cu motivarea că legea este cea care stabilește instanța competentă, însă din cauza generalității sale – circumscripția curții de apel –, textul art. 650 alin. (1) Cod procedură civilă lasă o marjă largă de apreciere creditorului, care, în mod indirect, este cel care stabilește instanța de executare prin alegerea executorului judecătoresc².

Ca urmare a deciziei Curții Constituționale, s-a impus modificarea art. 650 alin. (1) [textul devenind art. 651 alin. (1) în forma republicată a Codului], legiuitorul

¹ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 529 din 16 iulie 2014.

² Curtea a reținut că, potrivit Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, în circumscripția curților de apel funcționează tribunale, iar în circumscripțiile acestora din urmă sunt cuprinse toate judecătoriile din județ sau, după caz, din municipiul București. În România funcționează 15 curți de apel, iar numărul judecătoriilor care funcționează în circumscripția acestora variază în funcție de județele care sunt arondate fiecărei curți de apel (spre exemplu, de la 7 judecătoria din circumscripția Curții de Apel Brașov până la 21 de judecătoria din circumscripția Curții de Apel București). În această situație, Curtea a reținut că, prin conferirea unui asemenea drept procesual creditorului, legea nu a făcut altceva decât să creeze premisa normativă necesară pentru ca acesta să se substituie chiar legiuitorului, ceea ce contravine principiului constituțional prevăzut de art. 126 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia legiuitorului îi revine sarcina stabilirii în concret a instanței competente. Or, legiuitorul nu are competența constituțională de a lăsa la aprecierea părților stabilirea instanței competente să judece o cerere adresată justiției, oricare ar fi natura acestei cereri. De asemenea, Curtea a reținut că, prin reglementarea la nivel legal a principiilor constituționale referitoare la procedura de judecată, legiuitorul asigură atât dreptul părților de a avea un parcurs procedural previzibil, cât și dreptul acestora de a-și adapta în mod rezonabil conduita procesuală în conformitate cu ipoteza normativă a legii, aspecte care se constituie în garanții indispensabile ale dreptului la un proces echitabil. Curtea a constatat că, în mod evident, prevederile art. 650 alin. (1) C. pr. civ. nu întrunesc exigențele de claritate, precizie și previzibilitate și sunt, astfel, incompatibile cu principiul fundamental privind respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor, prevăzut de art. 1 alin. (5) din Constituție. Așa fiind, Curtea nu poate decât să concluzioneze în sensul că textul de lege supus controlului de constituționalitate permite un criteriu subiectiv de apreciere din partea uneia dintre părțile în litigiu, ceea ce echivalează cu lipsa stabilirii cu precizie a instanței de executare competente, respectiv cu imposibilitatea cunoașterii de către debitor, în cauza dată, a acestei instanțe. Rezultă că o asemenea soluție normativă afectează garanțiile constituționale și, implicit, cele convenționale care caracterizează dreptul la un proces echitabil, garanții statuate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

optând pentru o nouă soluție³, astfel că instanța de executare a devenit *judecătoria în a cărei circumscripție se află, la data sesizării organului de executare, domiciliul sau, după caz, sediul debitorului, în afara cazurilor în care legea dispune altfel. Dacă domiciliul sau, după caz, sediul debitorului nu se află în țară, este competentă judecătoria în a cărei circumscripție se află, la data sesizării organului de executare, domiciliul sau, după caz, sediul creditorului, iar în cazul în care domiciliul sau, după caz, sediul creditorului nu se află în țară, judecătoria în a cărei circumscripție se află, la data sesizării organului de executare, sediul biroului executorului judecătoresc investit de creditor.*

Ulterior, prin decizia nr. 20/2021 dată în soluționarea unui recurs în interesul legii⁴, Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit ca, *în interpretarea și aplicarea*

³ Soluția legislativă a fost criticată în doctrina vremii: Oprina E., Gârbuleț I., *Legea nr. 138/2014 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă*, Editura Universul Juridic, București, 2015 – „*Apreciem că stabilirea instanței de executare în funcție de criteriul domiciliului sau, după caz, a sediului debitorului nu reprezintă cea mai adecvată soluție pentru rezolvarea lacunei legislative ivite ca urmare a admiterii excepției de neconstituționalitate a art. 650 alin. (1) [art. 651 alin. (1) în forma republicată a Codului], întrucât, în faza executării silite, nu mai poate fi incidentă prezumția că pârâtul nu datorează nimic, în cazul acțiunilor personale, ori că este posesor de bună-credință, în cazul acțiunilor reale, prezumție cu care operează legiuitorul în art. 107 (actor sequitur forum rei), întrucât, în cea de-a doua fază a procesului civil, existența titlului executoriu face neoportună raportarea la un asemenea criteriu, în condițiile în care este stabilit fără putință de tăgadă că debitorul este dator creditorului. Cu alte cuvinte, în faza de executare silită nu se mai justifică acordarea unei prezumții de „nevinovăție” debitorului, prezumție pe deplin justificată în faza judecătii, având în vedere că, până la admiterea definitivă a cererii reclamantului, se presupune că pârâtul nu datorează nimic și, prin urmare, se impune ca reclamantul, care are inițiativa declanșării litigiului, să fie cel care se deplasează la instanța domiciliului pârâtului, urmând ca, în finalul procesului, să își poată recupera eventualele cheltuieli efectuate cu această deplasare de la pârâtul căzut în pretenții, iar, în caz contrar, să rămână responsabil de eșecul demersului său procesual.*

Modificarea adusă alin. (1) al art. 650 (art. 651 în forma republicată a Codului) prin Legea nr. 138/2014 se circumscrie unei tendințe evidente a legiuitorului de protecție excesivă a debitorului, protecție care însă, în opinia noastră, nu se justifică tocmai în considerarea existenței unui titlu executoriu care simplifică chestiunile vizând persoana debitorului și obligația acestuia. Cu toate acestea, legiuitorul, în detrimentul creditorului, a ales și continuă să procedeze la fel și, pe calea acestor modificări, să confere debitorului o ocrotire exagerată și deloc justificată, rupând echilibrul care trebuie să existe între interesele debitorului și ale creditorului, instituind din nou o sarcină mult prea oneroasă pentru creditor.

Este adevărat că, pe calea controlului constituțional, Curtea a oferit legiuitorului anumite criterii la care ar putea să se raporteze în adoptarea soluției legislative modificatoare, în paragraful 20 al deciziei menționate, însă trebuie avut în vedere că, pe de o parte, aceste criterii aveau caracter exemplificativ în privința unor soluții apreciate ca fiind clare și consacrate deja în legislație, iar, pe de altă parte, nu ofereau dezlegare legiuitorului asupra chestiunii criticate, acesta din urmă având deplina libertate de a găsi cel mai bun criteriu, în sens de precizie, claritate și previzibilitate a normei legale, astfel încât dezideratul invocat chiar de judecătorii constituționali, acela al dreptului la un proces echitabil, să fie asigurat.

Prin urmare, apreciem că, pentru garantarea unui echilibru just între interesele celor două părți implicate în faza executării silite, s-ar fi putut alege drept criteriu în determinarea instanței de executare domiciliul sau sediul creditorului”.

⁴ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 1083/11.11.2021.

unitară a dispozițiilor art. 651 alin. (1), art. 666, art. 712, art. 714 și art. 112 din Codul de procedură civilă, instanța de executare competentă teritorial să soluționeze contestația la executare propriu-zisă formulată de unul dintre debitorii la care se referă titlul executoriu este judecătoria care a încuviințat executarea silită a acelui titlu executoriu, în afara cazurilor în care legea dispune altfel.

Pentru a pronunța această decizie, instanța supremă a reținut, în esență, drept calificare a normelor de competență teritorială a instanței de executare caracterul de norme de ordine publică, sens în care a statuat că, *norma legală care permite introducerea cererii de chemare în judecată a mai multor părți la instanța competentă pentru oricare dintre aceștia [art. 112 alin. (1) din Codul de procedură civilă] nu constituie un argument pentru această teză de interpretare a noțiunii de „instanță de executare”, pentru că dispoziția legală este incidentă numai dacă nu se încalcă norme de competență de ordine publică* (par. 74).

De asemenea, s-a mai reținut în considerentele acestei decizii că *situația pluralității de debitori, pentru care un creditor pornește executarea silită în temeiul unui singur titlu împotriva mai multor debitori, nu se confundă cu coparticiparea procesuală pasivă care, de regulă, este exclusă în cadrul celei de-a doua faze a procesului civil* (par. 78).

Nu în cele din urmă, relevantă este și statuarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în privința principiului unicității instanței de executare, *principiu ce presupune că una și aceeași instanță soluționează atât cererile de încuviințare a executării silită, cât și cererile având ca obiect contestație la executare, precum și orice alte incidente apărute în cursul executării silită, cu excepția celor date de lege în competența altor instanțe sau organe, potrivit celor prevăzute de alin. (3) al art. 651 din Codul de procedură civilă, respectiva instanță fiind calificată de legislator drept instanță de executare* (par. 80).

De data recentă, însă, prin Legea nr. 336/2022⁵, alin. (1) al art. 651 Cod procedură civilă a fost completat în sensul următor: *„Instanța de executare este judecătoria în a cărei circumscripție se află, la data sesizării organului de executare, domiciliul sau, după caz, sediul debitorului, în afara cazurilor în care legea dispune altfel. Dacă domiciliul sau, după caz, sediul debitorului nu se află în țară, este competentă judecătoria în a cărei circumscripție se află, la data sesizării organului de executare, domiciliul sau, după caz, sediul creditorului, iar dacă acesta nu se află în țară, judecătoria în a cărei circumscripție se află sediul biroului executorului judecătoresc investit de creditor. Dispozițiile art. 112 și ale art. 127 se aplică în mod corespunzător”*.

În Expunerea de motive care a însoțit acest act normativ⁶ și ignorând anumite considerente și calificări ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, s-a reținut că se impune completarea alin. (1) al art. 651 C. pr. civ. cu trimiterea la prevederile art. 112 Cod procedură civilă din rațiuni ce țin de respectarea principiului disponibilității și al respectării normelor cu caracter special ce reglementează o competență teritorială.

⁵ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 1177 din 8 decembrie 2022.

⁶ <https://www.cdep.ro/proiecte/2022/500/60/0/em680.pdf>.

De reținut este faptul că, anterior pronunțării deciziei nr. 20/2021 și a adoptării Legii nr. 336/2022, în jurisprudența instanțelor de judecată se conturaseră două opinii divergente:

– în cadrul primei orientări jurisprudențiale se aprecia că instanței de la domiciliul/sediul debitorului, ca instanță de executare, îi revine competența de soluționare a contestațiilor la executare, chiar dacă o altă instanță a încuviințat executarea silită. În fundamentarea acestei orientări se arăta că, față de conținutul normativ al art. 651 alin. (1) Cod procedură civilă, împrejurarea că o altă instanță a încuviințat executarea silită la cererea creditorului nu fixează definitiv competența în favoarea respectivei instanțe, mai ales că încheierea pronunțată în această materie nu are autoritate de lucru judecat. Încuviințarea executării silite de o anumită instanță nu este de natură să atragă în mod automat competența și pentru soluționarea contestației la executare, atât timp cât domiciliul/sediul debitorului se află în circumscripția altei instanțe. S-a mai reținut în sprijinul acestei opinii că nu există un text de lege care să statuteze că instanța care a pronunțat încheierea de încuviințare a executării silite este competentă să soluționeze toate cererile ulterioare în materia executării silite, inclusiv contestațiile la executare.

– în cadrul celei de-a doua orientări jurisprudențiale se aprecia că soluționarea contestației la executare intră în competența instanței care a încuviințat executarea silită. În fundamentarea acestei orientări se arăta că principiul unicității instanței de executare presupune că, odată ce o anumită instanță a încuviințat executarea silită, instanța de executare a fost deja stabilită prin efectul pronunțării încheierii de încuviințare a executării silite, ca urmare a caracterului imperativ al normei de la art. 714 alin. (1) Cod procedură civilă. Dacă s-ar proceda la stabilirea competenței de soluționare în favoarea unei alte instanțe decât cea care a încuviințat executarea silită s-ar ajunge la încălcarea principiului unicității instanței de executare, principiu ce rezultă din interpretarea dispozițiilor art. 651 alin. (3) C. pr. civ. Mai mult decât atât, în situația în care există mai mulți debitori cu domiciliul/sedii diferite și fiecare dintre aceștia ar introduce câte o contestație la executare la instanța de la domiciliul/sediul său, atunci nu ar mai putea exista o singură instanță de executare.

Nu lipsite de relevanță în contextul prezentei analize sunt și avizul, respectiv punctele de vedere emise de Consiliul Legislativ, de Guvernul României și de Consiliul Superior al Magistraturii în procedura de elaborare a noului act normativ. Astfel, Consiliul Legislativ a concluzionat că referirea în cuprinsul art. 651 alin. (1) Cod procedură civilă la art. 112 și art. 127 Cod procedură civilă este contrară dispozițiilor art. 6 alin. (1) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, soluția legislativă preconizată fiind deja prevăzută de textul de lege lata al art. 651 alin. (1), potrivit căreia soluția legislativă referitoare la instanța de executare se aplică „în afara cazurilor în care legea dispune altfel”⁷.

⁷ <https://www.cdep.ro/proiecte/2022/500/60/0/cl680.pdf>.

În ceea ce privește punctul de vedere al Guvernului României⁸, s-a arătat că, spre deosebire de problema de drept ce a făcut obiectul deciziei nr. 20/2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, chestiunea competenței teritoriale a instanței de executare nu pare să fi generat, în practică, probleme de aplicare și interpretare a art. 651 alin. (1) Cod procedură civilă, instanțele judecătorești făcând aplicarea prevederilor art. 112 alin. (1) și ale art. 127 Cod procedură civilă. Astfel, problema competenței (teritoriale) a instanței de executare care a făcut obiectul Deciziei nr. 20/2021 s-a ivit ulterior declanșării executării silită și a vizat stabilirea competenței teritoriale a judecătoriei investite cu soluționarea unei contestații la executare, formulată de către un debitor cu sediul/domiciliul, la data sesizării organului de executare, în circumscripția sa teritorială, în ipoteza în care executarea silită a fost încuviințată de către o altă judecătorie, a cărei competență teritorială a fost determinată de sediul/domiciliul unui alt debitor și care a încuviințat executarea silită în raport cu toți debitorii, inclusiv de cel ce a formulat contestația la executare, prin decizia amintită, Înalta Curte de Casație și Justiție reținând, cu valorificare, principiul unicității instanței de executare.

Cu privire la norma de trimitere vizând art. 112 Cod procedură civilă, Guvernul României a reținut că nu este necesară o atare intervenție legislativă față de, în primul rând, necesitatea realizării unei intervenții sistematizate asupra Codului de procedură civilă, reglementare fundamentală și, în al doilea rând, față de faptul că norma propusă nu este riguroasă și exactă, instanțele judecătorești făcând deja aplicarea coroborată a prevederilor art. 651 alin. (1) Cod procedură civilă fie cu dispozițiile art. 112 alin. (1) din același cod, fie cu cele ale art. 127 Cod procedură civilă.

Iar, în punctul de vedere comunicat, Consiliul Superior al Magistraturii⁹ a apreciat că propunerea legislativă este justificată, fiind menită să ofere un cadru normativ clar pentru situațiile în care în privința unei cereri de încuviințare a executării silită ar fi incidentă vreuna dintre ipotezele reglementate la art. 112 și art. 127 din Codul de procedură civilă, și anume cele în care există o pluralitate de debitori sau cele în care un creditor ori debitor este un judecător, procuror, asistent judiciar, grefier sau o instanță de judecată.

Fiind, așadar, în prezența unei noi reglementări legislative cu privire la determinarea competenței instanței de executare, emisă chiar cu ignorarea anumitor considerente din decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru soluționarea recursului în interesul Legii nr. 20/2021, urmează ca analiza să se circumscrie acestei din urmă opțiuni legale, singura care va produce efecte practice.

2. Calificarea normelor de competență teritorială a instanței de executare

O primă observație ce se impune a fi făcută este circumscrisă calificării normelor juridice ce reglementează competența teritorială a instanței de executare prin raportare la noua viziune legislativă adusă de Legea nr. 336/2022.

⁸ <https://www.cdep.ro/proiecte/2022/500/60/0/pvg680.pdf>.

⁹ <https://www.cdep.ro/proiecte/2022/500/60/0/csm680.pdf>.

Astfel, anterior modificării alin. (1) al art. 651 Cod procedură civilă, calificarea normei de competență teritorială a instanței de executare nu putea primi o altă circumscriere decât în categoria normelor de ordine publică, criteriul prin raportare la care urma a se determina competența fiind unul exclusiv, fix, respectiv domiciliul sau, după caz, sediul debitorului, reper de la care nu se putea deroga prin manifestarea de voință a părților.

Deși teza a doua a textului introduce în evaluare și alte posibile criterii de raportare pentru determinarea instanței de executare competente teritorial și anume domiciliul sau sediul creditorului ori sediul biroului executorului judecătoresc [*„dacă domiciliul sau, după caz, sediul debitorului nu se află în țară, este competență judecătoria în a cărei circumscripție se află, la data sesizării organului de executare, domiciliul sau, după caz, sediul creditorului, iar dacă acesta nu se află în țară, judecătoria în a cărei circumscripție se află sediul biroului executorului judecătoresc investit de creditor”*], este de observat că aceste criterii se activează numai în subsidiar, în măsura în care primul reper, cel al domiciliului/sediului debitorului nu poate fi luat în considerare.

Posibilitățile subsecvente de determinare a instanței de executare sunt incidente, așadar, numai condiționat de epuizarea celor anterioare, astfel că, ori de câte ori, devine incidentă una dintre opțiuni, aceasta capătă caracter exclusiv. Sub nicio formă nu se poate reține că o atare reglementare în cascadă ar fi de natură să schimbe natura juridică a normelor de competență teritorială în norme de competență relativă, acestea nefiind alternative (adică nefiind posibilă o alegere din partea contestatorului), ci subsecvente una celorlalte și, astfel, exclusive, ceea ce face ca normele să-și păstreze caracterul de norme de ordine publică. Prin urmare, odată activată una dintre normele de competență teritorială, celelalte posibile repere legislative devin inutile pentru ipoteza în discuție, contestatorul fiind obligat să sesizeze instanța de executare determinată teritorial prin raportare la reperul devenit incident în cauza respectivă.

Considerente similare au fost reținute și de instanța supremă, care arăta că, excluzându-se reciproc, regulile de stabilire a instanței de executare nu permit creditorului să aleagă instanța competentă din punct de vedere teritorial dintre variantele normative menționate de textul legal, fiecare nouă regulă de determinare a instanței de executare aplicându-se strict sub rezerva ineficienței normei anterioare, de unde rezultă o aplicare etapizată și exclusivă, ceea ce va elimina posibilitatea unui conflict de reguli sau existența vreunui drept de opțiune în favoarea creditorului. Numai cea din urmă regulă, în ipoteza în care nici debitorul și nici creditorul nu își au domiciliul sau sediul în țară, recunoaște un drept de opțiune în favoarea creditorului, prin aceea că lasă la latitudinea acestuia posibilitatea de a determina instanța de executare prin depunerea cererii de executare silită la unul dintre executorii judecătorești care au sediul profesional în raza teritorială a respectivei judecătoriai (par. 58 din Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii nr. 20/2021).

Se observă că această din urmă ipoteză care lasă finalmente tot la latitudinea creditorului posibilitatea de a determina instanța de executare prin depunerea cererii de

executare silită la oricare dintre executorii judecătorești din țară, la simpla alegere din partea creditorului, nu răspunde din perspectiva noastră exigențelor de constituționalitate evocate în cuprinsul deciziei Curții Constituționale nr. 348/2014, instanța de control constituțional sancționând la acel moment lipsa de previzibilitate a normei, care lăsa creditorului o marjă largă de apreciere și care, astfel, în mod indirect stabilea instanța de executare competentă. Cu toate acestea, aspectul evocat anterior nu formează obiect de analiză în prezentul studiu, astfel că nu vom insista asupra lui.

Revenind, însă, la problematica în discuție, prin noua opțiune legislativă, aceea de a permite incidența art. 112 Cod procedură civilă în procedeu de determinare a instanței de executare, pare a se schimba paradigma de discuție în calificarea normelor de competență teritorială incidente în funcție de manifestarea de voință a creditorului. Astfel, în ipoteza în care creditorul formulează cererea de executare silită împotriva mai multor debitori în considerarea unor raporturi juridice indivizibile, solidare ori chiar divizibile între aceștia, legiuitorul recunoaște în mod explicit posibilitatea aplicării dispozițiilor art. 112 Cod procedură civilă, ceea ce atrage consecința introducerii relativității normelor în ecuația juridică aplicabilă.

Așadar, din analiza coroborată a dispozițiilor art. 129 alin. (2) și ale art. 126 alin. (1) Cod procedură civilă rezultă că, în materia competenței teritoriale, necompetența este de ordine publică în cazul încălcării competenței teritoriale exclusive, respectiv atunci când procesul este de competența unei alte instanțe de același grad și părțile nu o pot înlătura. În schimb, părțile pot conveni ca procesele privitoare la bunuri și la alte drepturi de care acestea pot să dispună să fie judecate de alte instanțe decât acelea care, potrivit legii, ar fi competente teritorial să le judece, în afară de cazul când această competență este exclusivă.

Prin urmare, delimitarea între necompetența de ordine publică și cea de ordine privată nu se realizează în primul rând în funcție de posibilitatea părților de a dispune de drepturile deduse judecării (sau de obiectul cauzei, cum sunt procesele privitoare la bunuri), ci după cum părțile pot sau nu să înlătore competența unei alte instanțe de același grad (par. 63 din Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii nr. 20/2021).

Se remarcă, astfel, că prin noua intervenție legislativă, legiuitorul a relativizat parțial norma de competență teritorială a instanței de executare, permițând determinarea acesteia în funcție de manifestarea de voință a creditorului în ipotezele în care acesta alege, exclusiv în temeiul disponibilității lui, să formuleze cererea de executare silită împotriva mai multor debitori.

Este binecunoscut faptul că legea nu interzice o asemenea abordare procesuală din partea creditorului, însă suntem de părere că această posibilitate nu trebuie să altereze normele de competență reglementate la nivel de principiu, ci, dimpotrivă, principiul trebuie să fie firul roșu, călăuzitor în adoptarea unei anumite conduite în orice situație. O opțiune legislativă care valorizează opțiunea creditorului în determinarea instanței de executare competente teritorial este nu numai de natură să se îndepărteze de la soluția Curții Constituționale consfințită prin decizia nr. 348/2014, ci imprimă un caracter oarecum aleatoriu normelor de competență, în funcție de un criteriu pur

subiectiv de apreciere din partea uneia dintre părțile raportului juridic, ceea ce echivalează cu lipsa stabilirii cu precizie a instanței de executare competente, respectiv cu imposibilitatea cunoașterii de către debitor, în cauza dată, a acestei instanțe. Rezultă că o asemenea soluție normativă afectează garanțiile constituționale și, implicit, cele convenționale care caracterizează dreptul la un proces echitabil, respectiv previzibilitatea și precizia legii.

De asemenea, noua reglementare legislativă relativizează un principiu în funcție de anumite situații particulare, împrejurare care, deși poate fi acceptată, nu ar trebui să prevadă introducerea unor excepții în funcție de voința exclusivă a unei singure părți, ci o atare posibilitate ar trebui să existe doar în raport cu exigența legii.

Deși legea este cea care îngăduie alegerea competenței, în realitate determinarea instanței de executare se realizează indirect, de către creditor, ceea ce este de natură să rupă echilibrul procesual dintre părțile implicate în raportul juridic execuțional, împrejurare deja cenzurată de instanța de control constituțional prin decizia nr. 348/2014, așa cum am arătat în precedent.

Justificarea introducerii noii reglementări prin Legea nr. 336/2022, ca și opiniile Consiliului Legislativ și ale Guvernului României par să se centreze în jurul ideii că instanțele judecătorești făceau deja aplicarea coroborată a prevederilor art. 651 alin. (1) Cod procedură civilă fie cu dispozițiile art. 112 alin. (1) din același cod, fie cu cele ale art. 127 Cod procedură civilă, însă se cuvine să menționăm că nu întotdeauna o practică, chiar și majoritară a instanțelor de judecată poate să susțină o modificare legislativă, ci intervențiile legislative trebuie fundamentate doar pe o necesitate socială și pe o rațiune coerentă și principială. De altfel, este de menționat că practica judecătorească nu era deloc majoritar covârșitoare în sprijinul opiniei consacrate finalmente legislativ prin Legea nr. 336/2022, pe de o parte, iar, pe de altă parte, nu au fost deloc evaluate de către legiuitor specificitățile procedurii execuționale și incompatibilitatea acestora cu rațiunile art. 112 Cod procedură civilă.

În concluzie, reținem că, prin Legea nr. 336/2022, legiuitorul, deși a păstrat în esență, caracterul de normă de competență teritorială exclusivă a art. 650 alin. (1) Cod procedură civilă, a relativizat în mod expres acest caracter, transformând-o într-o normă de competență teritorială alternativă, în unele situații, urmare valorizării manifestării unilaterale de voință a creditorului exprimată la momentul formulării cererii de executare silită. Deși textul cuprindea și anterior modificării, sintagma „*în afara cazurilor în care legea dispune altfel*”, legiuitorul a apreciat că se impune inserarea explicită a trimerii la aplicarea corespunzătoare a art. 112 Cod procedură civilă, pentru a pune capăt practicii judiciare neunitare pe acest aspect.

Mai trebuie precizat că soluția legislativă aleasă este vulnerabilă inclusiv din perspectiva introducerii unei diferențieri de regim juridic al normelor de competență teritorială în funcție de voința uneia dintre părți, de vreme ce acțiunile executorii exercitate separat de către creditor față de fiecare debitor în parte pot atrage competențele unor instanțe de executare diferite. Așadar, calea procedurală aleasă de creditor pentru valorificarea creanței sale, guvernată exclusiv de disponibilitatea acestuia devine un criteriu de calificare diferită a normelor de competență teritorială.

O dată în plus se relevă caracterul criticabil al normei legale în discuție și lipsa de acuratețe și precizie a reglementării, ca și lipsa de stăpânire a mecanismelor execuționale de către cei implicați în procesul legislativ.

3. Incidența art. 112 Cod procedură civilă în determinarea instanței de executare competente teritorial

3.1. Art. 112 alin. (1) Cod procedură civilă

Potrivit art. 112 alin. (1) Cod procedură civilă, *cererea de chemare în judecată a mai multor pârâți poate fi introdusă la instanța competentă pentru oricare dintre aceștia; în cazul în care printre pârâți sunt și obligați accesorii, cererea se introduce la instanța competentă pentru oricare dintre debitorii principali.*

Rațiunea unei atari reglementări, respectiv a unei norme de competență teritorială alternativă și, implicit, a unui caz de prorogare legală de competență, constă în necesitatea lămuririi în același cadru procesual a raportului litigios în plenitudinea implicațiilor sale juridice, inclusiv din perspectiva contextului subiectiv generat de obiectul procesului care poate fi un drept ori o obligație comună, dacă drepturile sau obligațiile părților au aceeași cauză ori dacă între ele există o strânsă legătură.

Despre posibilitatea aplicării prevederilor art. 112 alin. (1) Cod procedură civilă în faza de executare silită, în situația debitorilor obligați în mod solidar sau indivizibil ori chiar divizibil, prin același titlu executoriu, am exprimat cu alt prilej¹⁰ o rezervă argumentată pe următoarele motive:

– în materia executării silite, regulile privitoare la competența organului de executare sunt în mod expres reglementate de legiuitor, fie în norma de drept comun din art. 652 Cod procedură civilă, fie prin intermediul unor norme speciale, precum sunt cele din materia popririi (art. 782 Cod procedură civilă), din materia urmăririi imobiliare (art. 819 Cod procedură civilă) ori din materia urmăririi veniturilor generale ale imobilelor (art. 801 Cod procedură civilă);

– având o reglementare expresă, problema completării acestor norme cu cele din Cartea I a Codului intitulată „Dispoziții generale” se ridică numai în ipoteza existenței unui vid legislativ ce se impune a fi acoperit prin recursul la normele generale. Cu toate acestea, completarea normelor speciale cu cele generale se poate realiza numai în măsura compatibilității celor două categorii de norme din perspectiva rațiunii instituirii fiecăreia;

– reglementarea cuprinsă în art. 112 alin. (1) Cod procedură civilă trebuie corelată, așa cum în mod pertinent s-a susținut și în literatura de specialitate¹¹, cu prevederile art. 59 Cod procedură civilă, potrivit cărora *mai multe persoane pot fi împreună reclamante sau pârâte dacă obiectul procesului este un drept ori o obligație comună, dacă drepturile sau obligațiile lor au aceeași cauză ori dacă între*

¹⁰ Oprina E., Bozeșan V., *Ipoteze practice privind competența executorului judecătoresc în Executarea silită. Dificultăți și soluții practice*, vol. 2, Ed. Universul Juridic, București, 2017, pp. 202–217.

¹¹ Zidaru Gh.-L., în Ciobanu V. M., Nicolae M., *Noul Cod de procedură civilă comentat și adnotat*, Vol. I – art. 1–526, Ed. Universul juridic, București, 2016, p. 430.

ele există o strânsă legătură. Așadar, rațiunea unei asemenea reglementări constă în necesitatea extinderii competenței de soluționare a cauzelor în favoarea uneia dintre instanțele deopotrivă competente pentru oricare dintre pârâți în vederea soluționării într-un singur cadru procesual și în mod unitar a litigiului derivat din existența, în principal, a unor raporturi juridice de solidaritate sau indivizibilitate;

– transpunând aceste dispoziții, precum și rațiunea instituirii acestora la faza executării silită, opinam că acestea nu sunt incidente în procedeele de stabilire a competenței executorului judecătoresc întrucât, în cea de-a doua fază a procesului civil, existența titlului executoriu simplificând mult chestiunea determinării persoanei debitorului, acesta fiind bine stabilit din punct de vedere al fondului raportului juridic litigios, în executarea silită ridicându-se numai aspecte legate de aducerea efectivă la îndeplinire a obligației stabilite în titlul executoriu în sarcina debitorului. Și cum debitorul are un patrimoniu propriu, răspunderea cu averea personală este proprie fiecărui debitor în parte, chiar dacă obligația acestuia derivă dintr-un raport juridic fundamental solidar sau indivizibil.

Concluzionam, așadar, cu acel prilej că, în cazul pluralității de debitori este obligatoriu ca executarea silită să se facă deosebit pentru fiecare debitor, având în vedere unicitatea fiecărui patrimoniu urmărit, coparticiparea procesuală pe latură pasivă nefiind posibilă din acest considerent în faza executării silită. Astfel, executarea silită urmează a se face separat pentru fiecare debitor în parte, creditorul fiind obligat a iniția în mod distinct o procedură de executare pentru fiecare dintre debitorii săi, prin procedură de executare înțelegându-se modalitatea concretă de realizare a creanței, iar nu necesarmente formarea unor dosare execuționale separate.

Învederăm că, deși este de preferat ca instrumentarea procedurii execuționale să se facă în cadrul unui singur dosar de executare în ipoteza în care creanța ce trebuie satisfăcută este una la îndeplinirea căreia debitorii sunt obligați în mod solidar sau indivizibil pentru facila gestionare a acesteia și instrumentare a dosarului de executare, în realitate, o atare conduită procesuală din partea creditorului nu poate presupune o modificare a normelor de competență teritorială nici a executorului judecătoresc și nici a instanței de executare.

Cu atât mai mult argumentația se susține în ipoteza în care debitorii sunt obligați prin titlul executoriu în mod divizibil, opțiunea creditorului pentru instrumentarea împreună a modalităților de executare derulate față de fiecare debitor în parte neputând justifica o modificare legislativă de natura celei analizate.

De altfel, trebuie precizat că, în faza judecății, reglementarea normelor de competență teritorială alternativă își găsește suportul în specificitatea anumitor materii (art. 113–115 Cod procedură civilă) ori a unor anumite categorii de pârâți (art. 109 și art. 111 Cod procedură civilă), ceea ce nu pare a-și găsi corespondent și în noua teză cu care a fost completat alin. (1) al art. 650 Cod procedură civilă. Cât privește recunoașterea de către legiuitor a cazului de prorogare legală de competență din art. 112 Cod procedură civilă, acesta presupune fie existența unei obligații comune a pârâților fie necesitatea ca obligațiile pârâților să aibă aceeași cauză ori ca între obiectul și cauza cererilor îndreptate împotriva fiecărui pârât să existe o strânsă

legătură, relevându-se, astfel, legătura indisolubilă dintre instituția coparticipării procesuale și cazul de prorogare legală de competență menționat, ceea ce, de asemenea, nu se regăsește ca rațiune pentru noua prevedere legală.

Scopul reglementării prorogării de competență în ipoteza mai multor pârâți pentru faza judecării nu poate subzista și pentru faza de executare silită, față de specificul procedurii execuționale din punct de vedere al unicității patrimoniului fiecărui debitor. Astfel, faza de executare silită este incompatibilă cu instituția coparticipării procesuale care presupune existența unui titlu executoriu, a unor debitori bine determinați și a câte unei creanțe în sarcina fiecărui debitor, procedura de executare urmând a se derula în mod independent față de fiecare debitor în parte dat fiind specificul patrimonial al fiecărui debitor. Prin urmare, în faza de executare silită nu se mai ridică problema necesității instrumentării împreună a procedurii față de mai mulți debitori concomitent, nemaifiind incidentă ipoteza de soluționare interdependentă a unor raporturi juridice diferite, de existența unor cauze identice ori aflate în strânsă legătură, față de caracterul individual al obligației debitorilor.

De altfel, chiar Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut în considerentele deciziei nr. 20/2021 dată în soluționarea unui recurs în interesul legii că, deși în temeiul principiului disponibilității, creditorul are dreptul să ceară executarea silită în același timp a mai multor debitori prin aceeași cerere de executare silită, totuși nu trebuie pus sub semnul egalității cu existența unei coparticipări procesuale pasive în faza execuțională a procesului civil. Aceasta, pentru că creditorul este obligat să inițieze, în mod separat, o procedură de executare distinctă pentru fiecare dintre debitorii săi, prin procedură de executare înțelegându-se modalitatea concretă de realizare a creanței, iar nu formarea obligatorie a unor dosare execuționale separate, întrucât, deși fizic mai mulți debitori pot figura ca părți în cadrul aceluiași dosar de executare, din punct de vedere juridic prezența fiecăruia dă naștere unor demersuri execuționale distincte și separate, în considerarea caracterului propriu al patrimoniului fiecăruia. Executarea silită își păstrează și în aceste situații caracterul unipatrimonial, actele de urmărire fiind efectuate prin raportare la patrimoniul fiecărui debitor, constituirea unui singur dosar de executare fiind doar o opțiune a creditorului, care poate stabili cadrul procesual execuțional, drept componentă a principiului disponibilității, prin raportare la limitele stabilite prin titlul executoriu (par. 77).

A mai arătat instanța de executare că trebuie făcută o distincție între incompatibilitatea coparticipării procesuale pasive în faza executării silite a procesului civil și posibilitatea existenței pluralității de debitori în faza de executare silită a procesului civil. Este posibilă existența mai multor debitori în cadrul aceleiași proceduri execuționale câtă vreme actele de executare silită urmează să fie efectuate distinct pentru fiecare debitor urmărit. Executarea urmează să fie efectuată separat pentru fiecare debitor în parte, patrimoniul fiecărui debitor fiind supus în mod separat formelor de urmărire prevăzute de lege. Cu alte cuvinte, este posibil ca prin aceeași cerere de executare silită și în cadrul aceleiași proceduri execuționale creditorul să urmărească mai mulți debitori în situația în care debitorii sunt obligați divizibil

(pentru recuperarea de la fiecare a părții de creanță pe care o datorează) sau solidar (prin urmărirea tuturor debitorilor concomitent) (par. 75).

Nu s-ar putea susține cu temei nici că există riscul pronunțării unor hotărâri judecătorești diferite referitoare la același aspect, spre exemplu o instanță să rețină că este întrunit caracterul cert al creanței, în timp ce o altă instanță să considere că aceeași creanță nu întrunește acest caracter, o asemenea chestiune problematică putând fi avută în vedere eventual numai în ipoteza obligațiilor solidare sau indivizibile, când în funcție de natura raportului juridic execuțional dintre părți ar putea să apară necesitatea evaluării unitare a condițiilor necesare pentru declanșarea executării silită. Nicidecum, însă, o asemenea necesitate nu se justifică în cazul obligațiilor divizibile, caz în care instanța va analiza particularizat la fiecare creanță în parte îndeplinirea cerințelor necesare pentru declanșarea executării silită.

Pe de altă parte, este de observat că noua optică legislativă nu vizează decât competența teritorială a instanței de executare, iar nu și pe cea a executorului judecătoresc, ceea ce înseamnă că evaluarea incidenței dispozițiilor art. 112 Cod procedură civilă se va face numai în etapa ulterioară sesizării executorului judecătoresc și deschiderii de către acesta a dosarului de executare silită. Așadar, eventuala aplicare a prevederilor art. 112 Cod procedură civilă presupune cu necesitate un organ de executare competent, stabilit conform art. 652 Cod procedură civilă, apt să instrumenteze toate creanțele pentru îndeplinirea cărora sunt obligați debitorii diferiți.

Prorogarea de competență a executorului judecătoresc operează numai prin raportare la bunurile urmăribile, mobile sau imobile ale debitorului și nicidecum relativ la voința creditorului de a formula cererea de executare silită față de mai mulți debitori deodată. Într-o asemenea situație, executorul judecătoresc competent își va verifica propria competență de instrumentare a procedurii execuționale exclusiv prin raportare la fiecare debitor în parte, urmând a se declara competent numai cu privire la cererile vizând debitorii care au domiciliul/sediul ori cel puțin un bun urmăribil în circumscripția curții de apel unde funcționează ori locul executării se află în circumscripția curții de apel unde funcționează. Căci este de precizat în mod suplimentar că o cerere de executare silită formulată față de mai mulți debitori conține în esență tot atâtea raporturi juridice execuționale câți debitori există. Așadar, deși formal există o singură cerere de executare silită, în realitate, din punct de vedere al operațiunilor juridice pe care aceasta le conține, există atâtea cereri de executare silită câte raporturi juridice execuționale sunt implicate.

În ceea ce privește situația reglementată de art. 648 Cod procedură civilă, potrivit cu care *când se urmărește numai terțul fidejutor ori garant ipotecar, toate actele de executare vor fi comunicate în același timp și debitorului principal, care va fi introdus din oficiu în procedura de urmărire silită*, apreciem că aceasta nu se încadrează în ipoteza art. 651 alin. (1) Cod procedură civilă privind prorogarea de competență, având în vedere că introducerea debitorului principal în procedură nu se face decât în scop de opozabilitate față de acesta a procedurii, în privința lui neefectuându-se acte de executare.

Prin urmare, în ipoteza unui executor judecătoresc competent să instrumenteze un dosar de executare în care există mai mulți debitori, înseamnă că s-a stabilit că toate creanțele pentru a căror realizare creditorul a sesizat acel executorul judecătoresc sunt în căderea respectivului organ de executare.

Se deschide, astfel, calea procedurii de încuviințare a executării silite, sens în care, în condițiile reglementării anterioare modificării aduse prin Legea nr. 336/2022, executorul judecătoresc avea obligația de a se adresa acelor instanțe de executare în circumscripțiile cărora se afla, la data sesizării organului de executare, domiciliul sau, după caz, sediul fiecărui debitor, ceea ce putea presupune obligativitatea sesizării unor instanțe diferite, în funcție de criteriul anterior menționat.

De lege lata, se constată, însă, o schimbare de paradigmă, în sensul recunoașterii posibilității executorului judecătoresc de a sesiza oricare dintre instanțele de executare în a căror circumscripție se află, la data sesizării organului de executare, oricare dintre debitorii menționați în cererea de încuviințare a executării silite, cu reiterarea precizării că respectivul executor judecătoresc trebuie cu precădere să se declare el însuși competent să instrumenteze toate procedurile.

Sub acest aspect, se naște o problemă relativă la persoana care face alegerea de competență de vreme ce cererea de încuviințare a executării silite are drept titular executorul judecătoresc, iar nu creditorul. Se ridică, astfel, întrebarea dacă determinarea instanței de executare se face prin alegerea operată de organul de executare sau această alegere este rezultatul unei opțiuni anterioare a creditorului, căreia organul de executare trebuie să i se subordoneze? În ceea ce ne privește, opinăm că alegerea instanței de executare competentă teritorial să supravegheze și să cenzureze toate eventualele incidente ivite pe parcursul procedurii trebuie să fie de resortul exclusiv al creditorului, procedura execuțională fiind guvernată de principiul disponibilității părților, calitatea procesuală activă a organului de executare în cererea de încuviințare a executării silite fiind circumscrisă doar unei formalități de natură a simplifica procedura. De altfel, se observă că, în eventuala cale de atac împotriva încheierii de respingere a cererii de încuviințare a executării silite, creditorul este singurul titular al acțiunii de control judiciar [art. 666 alin. (7) Cod procedură civilă].

Așadar, unica ipoteză care justifică modificarea normei de competență analizate este aceea a titlului executoriu care cuprinde o obligație solidară sau indivizibilă în sarcina mai multor debitori, caz în care pentru eficiența instrumentare a dosarului de executare și pentru posibilitatea oferită executorului judecătoresc de a putea urmări îndeplinirea creanței de către creditor, putem accepta rațiunea noii viziuni a legiuitorului. În privința obligațiilor divizibile, fiecare debitor este îndatorat numai la o parte a prestației, fiind în prezența mai multor raporturi juridice independente, fiecare debitor putând fi urmărit numai pentru partea ce îi revine din datorie în mod distinct față de ceilalți debitori.

Specificitatea raportului juridic ce a generat litigiul a încetat odată cu emiterea titlului executoriu, caz în care, de principiu, obligațiile fiecărui debitor în parte sunt individuale și tot astfel trebuie derulată procedura execuțională. Împrejurarea existenței

unui singur titlu executoriu în mâinile creditorului față de mai mulți debitori nu ar putea justifica sub nicio formă obligativitatea instrumentării împreună a tuturor creanțelor, existând doar o asemenea posibilitate pentru creditor.

Opinăm, în concluzie, că noua soluție legislativă care permite alegerea instanței de executare competente pe temeiul art. 112 Cod procedură civilă este nu doar neinspirată, ci și susceptibilă de cenzură pe calea contenciosului constituțional.

În ceea ce ne privește, în vederea aplicării principiului *actus interpretandus est potius ut valeat quam ut pereat* (actul trebuie interpretat în înțelesul în care el poate produce efecte, nu în a-l lăsa fără niciun efect) și în scopul identificării acelor componente ale normei la care se face trimitere a căror aplicare corespunzătoare să poate fi luată în considerare, apreciem că, procedeul de determinare a instanței de executare competente teritorial poate presupune raportarea la aceeași rațiune care guvernează faza judecătii și anume incidența normei de trimitere numai la cazul obligațiilor solidare sau indivizibile conținute de același titlu executoriu. Numai într-o asemenea interpretare și aplicare considerăm că se dă pe deplin eficiență tuturor principiilor care guvernează faza de executare silită și asigură și implementarea cu eficiență și în deplină legalitate a normei modificate prin Legea nr. 336/2022.

3.2. Art. 112 alin. (2) Cod procedură civilă

Se observă că recenta modificare adusă art. 651 alin. (1) Cod procedură civilă în sensul reglementării trimiterii la norma înscrisă în art. 112 Cod procedură civilă nu face distincție în raport de alineatele textului la care se face trimitere, ceea ce înseamnă că urmează a se aplica în faza de executare silită, în mod corespunzător, și dispozițiile alin. (2) al art. 112 Cod procedură civilă.

Potrivit alin. (2) al art. 112 Cod procedură civilă, *dacă un pârât a fost chemat în judecată numai în scopul sesizării instanței competente pentru el, oricare dintre pârâți poate invoca necompetența la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe.*

Cât privește acest alineat, observăm că situația premisă a textului are în vedere chemarea în judecată a unui pârât numai în scopul sesizării instanței competente pentru el. O asemenea teză ar putea fi, însă, greu de imaginat în faza executării silite, dat fiind că existența titlului executoriu simplifică chestiunea cadrului procesual execuțional subiectiv și obiectiv, nemaexistând riscul a cărui contracarare a generat reglementarea normei din alin. (2) al art. 651 Cod procedură civilă. În faza de executare silită, calitatea de debitor nu o poate avea decât cel obligat în raportul juridic soluționat prin titlul executoriu, astfel că nu se poate închipui formularea unei cereri de executare silită în raport de un debitor fictiv.

Pe de altă parte, reglementarea momentului de invocare a necompetenței nu poate cunoaște o aplicare corespunzătoare în faza de executare silită, necompetența teritorială a instanței care a încuviințat executarea silită constituind în mod exclusiv motiv de anulare a încheierii de încuviințare a executării silite, pe calea contestației la executarea propriu-zisă, în condițiile art. 666 alin. (6) coroborat cu art. 712 alin. (3) Cod procedură civilă.

Ar putea fi totuși imaginată o posibilă situație de aplicare practică a textului în ipoteza în care creditorul înțelege să formuleze cererea de executare silită în contradictoriu cu doi debitori, cu unul dintre aceștia exclusiv în scopul sesizării instanței de executare competente pentru el, iar ulterior înțelege să renunțe la executarea silită în contradictoriu cu acesta. O astfel de conduită din partea creditorului ar putea fi sancționată numai în condițiile dovedirii realei intenții a creditorului de a sesiza respectiva instanță de executare și posibilității de respectare a termenului de formulare a contestației la executare prin invocarea necompetenței instanței. În caz contrar, depășirea termenului de contestare a executării silite înseși acoperă neregularitatea procedurală, instanța de executare unică rămânând cea care a încuviințat executarea silită.

Așadar, norma de trimitere la art. 112 Cod procedură civilă în întregul său nu este o soluție riguroasă și judicioasă, legiuitorul dând dovadă de lipsă de precizie și înțelegere a specificului executării silite, astfel cum a evidențiat și Guvernul României în punctul de vedere transmis Parlamentului în procedura legislativă.

4. Principiul unicității instanței de executare

Deși nereglementat ca atare, principiul unicității instanței de executare se impune a fi evocat în cuprinsul acestei analize, în considerarea conținutului normativ al art. 651 alin. (3) Cod procedură civilă, potrivit cu care *instanța de executare soluționează cererile de încuviințare a executării silite, contestațiile la executare, precum și orice alte incidente apărute în cursul executării silite, cu excepția celor date de lege în competența altor instanțe sau organe* și a considerentelor deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20/2021 dată în soluționarea unui recurs în interesul legii.

Unicitatea instanței de executare se impune prin raportare la nevoia de implicare în supravegherea și cenzura eventualelor incidente ivite pe parcursul procedurii de executare de către una și aceeași instanță, în considerarea unei unități și omogenități de evaluare și apreciere asupra aceleiași proceduri.

Relativ la ipotezele de excepție ce pot apărea și susținute de sintagma finală: *„cu excepția celor date de lege în competența altor instanțe sau organe”*, acestea sunt cele prevăzute de art. 714 alin. (2) Cod procedură civilă care prevede că *în cazul urmării silite a imobilelor, al urmării silite a fructelor și a veniturilor generale ale imobilelor, precum și în cazul predării silite a bunurilor imobile, dacă imobilul se află în circumscripția altei curți de apel decât cea în care se află instanța de executare, contestația se poate introduce și la judecătoria de la locul situării imobilului.*

De asemenea, teza I din alin. (3) al art. 714 Cod procedură civilă statuează că *contestația privind lămurirea înțelesului, întinderii sau aplicării titlului executoriu se introduce la instanța care a pronunțat hotărârea ce se execută.*

Așadar, legiuitorul însuși recunoaște posibilitatea ca unicitatea instanței de executare să se dilueze pe parcursul executării silite în funcție de specificitățile anumitor proceduri și de necesitatea instrumentării acestora într-o manieră mult mai

eficientă de alte instanțe decât de către unica instanță de executare, adică prin scoaterea în afara competenței instanței unice de executare a anumitor cereri.

Revenind la chestiunea ce formează obiect de analiză în prezentul studiu, reținem că, în regulă generală, principiul unicității instanței de executare se configurează în funcție de cererea de executare silită care presupune un singur raport juridic execuțional, chiar și în ipoteza pe care am acceptat-o ca fiind singura plauzibilă de aplicare legală a normei din alin. (1) al art. 651 Cod procedură civilă, adică în ipoteza titlului executoriu care conține obligații solide sau indivizibile, când vor exista atâtea raporturi juridice câți debitori sunt (finalmente fiecare debitor fiind ținut față de creditor la îndeplinirea obligației). Împrejurarea că un creditor poate opta pentru urmărirea concomitentă a tuturor debitorilor până la îndeostularea integrală a creanței, cazuri în care indivizibilitatea sau solidaritatea prezintă interes practic de desocotire ulterioară doar între debitori, ar putea, însă, să constituie așa cum am arătat deja o unică ipoteză de aplicare a noii soluții legislative.

Apreciem, astfel, eronat raționamentul care pare să fi stat la baza modificării aduse de Legea nr. 336/2022 în sensul că având drept justificare principiul unicității instanței de executare, corect în substanța sa, să se poată considera că indiferent de domiciliul/sediul debitorilor, cererile formulate ab initio de către creditor în contradictoriu cu aceștia să fie supuse încuviințării și cenzurii ulterioare a unei așa-numite instanțe unice de executare. Instanța de executare trebuie pusă într-o necesară relație cu cererea formulată în contradictoriu cu un anumit debitor, unicitatea acesteia raportându-se la nevoia de supraveghere și cenzură a procedurii vizând respectiva cerere de către unul și același organ de jurisdicție, iar nu de mai multe asemenea organe. Or, este greșit a face o raportare la competența unicei instanțe de executare pentru a o greva cu cereri și incidente ce nu fac parte în mod normal din portofoliul său pentru a valida, din punct de vedere al competenței, ca legală o conduită discreționară a creditorului, care, deși neinterzisă de lege, nu poate susține o derogare de la principiile executării silite.

În momentul în care legiuitorul a reglementat virtual instanța unică de executare a urmărit ca toate incidentele procedurale referitoare la executarea silită să fie de competența aceleiași instanțe. Or, prin procedură de executare trebuie să înțelegem nu dosarul de executare, care poate cuprinde instrumentarea mai multor proceduri diferite prin specificul patrimoniului fiecărui debitor, ci acea procedură declanșată în baza unei cereri de executare silită ce vizează un singur raport juridic dintre creditor și debitor. Dacă, însă, cererea de executare silită privește mai multe raporturi juridice (un creditor și doi sau mai mulți debitori), fiecare raport juridic se bucură de individualitatea proprie, cu toate consecințele ce decurg dintr-o asemenea calificare, reunirea lor în același context procedural execuțional nefiind de natură să schimbe această natură juridică. Cu atât mai mult cu cât, nu calea procedurală aleasă de creditor pentru îndeostularea creanței sale este cea care conferă o anumită calificare cererii, ci, dimpotrivă, conținutul acesteia și, specific fazei executării silite, raportul juridic pe care aceasta îl presupune.

Întrebările care se ridică în acest context, evident retorice și care demantelează sau cel puțin tulbură întregul construct al legiuitorului, sunt: de ce în ipoteza în care creditorul alege să investească separat și succesiv, iar nu concomitent, organele de executare competente cu cereri de executare silită îndreptate împotriva fiecărui debitor în parte, se vor aplica regulile de drept comun care vizează competența instanței de executare, adică judecătoria în a cărei circumscripție se află, la data sesizării organului de executare, domiciliul sau, după caz, sediul debitorului, iar în cazul în care alege să-i acționeze silit pe toți debitorii concomitent, se schimbă regulile de determinare a competenței? Există vreo rațiune logică care să susțină instituirea unui asemenea tratament juridic diferențiat întemeiat exclusiv pe conduita potestativă a creditorului? Mai sunt asigurate garanțiile unui proces echitabil în toate componentele acestuia?

În concluzie, unicitatea instanței de executare presupune ca aceeași instanță să fie cea care soluționează toate incidentele procedurale ivite pe parcursul executării declanșate în vederea îndeplinirii unei creanțe unice.

Cu toate acestea, depărtându-se de la rațiunea unicității instanței de executare, legiuitorul a introdus un insert normativ nou recunoscând prorogarea competenței de soluționare a unei instanțe de executare cu privire la incidentele procedurale ce vizează și o altă procedură. În mod practic, principiul își vede extinsă aplicabilitatea dincolo de cauza ce a stat la baza recunoașterii lui, alterând scopul urmărit, instanței de executare trebuind să-i fie străină implicarea în rezolvarea incidentelor ce privesc cereri de executare silită ce nu sunt în mod normal de competența sa.

Concluzii

Față de toate considerentele arătate, apreciem că noua soluție legislativă care permite alegerea instanței de executare competente pe temeiul art. 112 Cod procedură civilă este nu doar neinspirată, ci și susceptibilă de cenzură pe calea ulterioară a contenciosului constituțional. Această modificare a apărut ulterior deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20/2021 dată în soluționarea unui recurs în interesul legii care, la rândul său, produsese destul de multă confuzie și generase critici în doctrina de specialitate¹².

Competența instanței de executare cunoaște, așadar, la împlinirea a zece ani de la aplicarea sa, o schimbare de paradigmă nenecesară, care, deși în rațiune și-a propus a aduce o clarificare pentru derularea procedurilor execuționale, în realitate a presupus o îndepărtare de la principii fundamentale și o aplicare „corespunzătoare” la rațiuni diferite.

¹² Țiț N.-H., *Actualitatea principiului caracterului unipatrimonial al executării silite – o analiză critică a Deciziei nr. 20/2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii* în Volumul In Memoriam Viorel Mihai Ciobanu, *Dreptul procesual și dreptul substanțial la începutul mileniului al III-lea*, Ed. Universul Juridic, București, 2023, pp. 955–968.